

Hortavær velforening
c/o: Sigbjørg Ulriksen
Leknesveien 133,
7994 Leka

Namdal regionråd
Søren R. Thornæs veg 10,
7800 Namsos

Leka, 26.09.2021

Høringsuttalelse, Kystzoneplan for Namdalen og Fosen

Om oss

Hortavær velforening er en interesseforening for 14 av grunneierne i Hortavær i Leka kommune og høringsuttalelsen er på vegne av grunneierne.

Hortavær består av i alt 300 øyer, holmer og skjær spredt over et totalt areal på nærmere 75 kvadratkilometer med sjø og land av Leka kommune. Øyer, holmer og skjær ligger spredt også utenfor dagens fugle- og naturvernområde slik at Hortavær er vesentlig større enn selve verneområdgrensene. Været er i privat eie.

Innledende konklusjon av planverket så langt

Vår konklusjon er at planverket så langt er mangelfullt, inneholder store feil og svakheter med tanke på balansert faktainformasjon og ikke dekker bestillingen fra kommunene, spesielt bestilling fra Leka kommune/Kommunestyre. Planverket tar så langt vi kan se ikke tilstrekkelig hensyn til innrapporterte arealer for forskjellige formål i Leka kommune herunder taretrålingsfrie områder i Hortavær.

Planen snur planprinsippet i eksisterende arealplan fra at akvakultur må omsøkes til at akvakultur blir tillatt i mer enn 90% av Leka kommunes sjøareal. Dette er en favorisering av en næring som overgår noe vi noensinne har sett i arealplanlegging. Planen er ubalansert og dokumenterer ikke tilstrekkelig avsatte arealer til andre viktige arealkoder, slik formålet indikerer den også skal.

Vi er av den oppfatning at planverket forhindrer demokratiske prosesser rundt søknader om ekstraordinære tiltak i kystsonen, og at kommunen og dens innbyggere og grunneiere mister reell styringsrett og muligheter for innsigelser og stopping av tiltak etter sektorlovgivningene i egne arealer. Dette er et fremtidig demokratisk problem da reell bestemmelsesrett over kommunens arealer ser ut til å flyttes til de sentrale sektormyndighetene og Trøndelag fylkeskommune.

Konsekvensutredning (KU) for Hortavær Nord er spesiell mangelfull.

For grunneiere i Hortavær er planen dårlig med tanke på fremtidige generasjoner, bruk av området til rekreasjon, friluftsliv samt tradisjonelle aktiviteter som ærfuglørøkting og næringsvirksomhet knyttet til fiske og landbruk.

Bestemmelser og retningslinjer (arealkoder)

I planbeskrivelsen står følgende:

«Kommunene kan ikke gi bestemmelser for drift av for eksempel akvakultur [...]»

Arealplanen for sjøsonen følger plan og bygningsloven og denne er i flere tilfeller sidestilt sektorlovgivningene.

Akvakultur er i en rivende utvikling der vi ser stadig innovasjoner som medfører større og mer ruvende anlegg. Større arealbehov og plattformer, metallkonstruerte hev/senk-merder, tankbåter og annet.

Naturvernforbundet i Finnmark har fått utredet problemstillingen knyttet til om man kan sette begrensninger gjennom utvidede bestemmelser til akvakulturanlegg i et planområde. Utredningen ble foretatt av Advokatfirmaet DSA i 2019 og konkluderer med at Plan og bygningsloven og arealplaner etter denne kan legge begrensninger og krav til bruk av sjøarealene uavhengig av sektorlovgivningen.

Utredningen finnes her:

<https://naturvernforbundet.no/finnmark/fiske-og-oppdrett/det-er-lov-a-stille-krav-til-oppdrettsarealene-article40630-2026.html>

Aktuelle krav vil være:

- Krav til støydemping
- Krav til demping av lys/lysetting
- Krav til visuell utforming, maksimalhøyde på anlegg/merd/flåte for permanent og midlertidig høyde
- Krav til utslipp, utslippsgrense til sjø/vann (eksempelvis nullutslipp)
- Krav til minimums avstand til verneområder (eks. 1 km)

Spesifikke krav til reguleringsområde/planområder er helt vanlig i arealplaner på land og det er overraskende om det eksisterer et forbud mot å overføre dette til planverk i sjøområdet som er basert på samme lovgivning.

Så lenge bestemmelser gitt gjennom plan- og bygningslovens behandling av arealplan er strengere enn sektorlovgivningen er det ingen grunn til at dette ikke skal kunne etableres.

Vi ser at det foreslås å sette det meste av sjøareal i arealkode 6001 Bruk og vern av sjø og vassdrag (V), hvilket ser ut til å inkludere all form for aktivitet, også akvakultur. Dette er en speilvending av prinsippene som ligger til grunn for gjeldende arealplan i Leka kommune og vi mener en slik generell åpning er uheldig.

Vi har tidligere anført at vi mener det er god begrunnelse for å sette av bufferareal rundt dagens verneområde i Hortavær for å sikre verneverdier og et særpreget kulturlandskap.

Bufferonen må settes av i hele grunne-området/plataået som Hortavær består av. Se inntegning på vedlagte kart.

Ingen av 6001-underkategoriene egner seg da for området. Som tidligere nevnt ønsker vi bufferareal som dekker plataået inklusive alle øyer, holmer og skjær samt skjellsandforekomster, gyteområder og fiskeplasser.

Ut ifra planbestemmelsene passer arealkode 6800 Kombinert formål i sjø og vassdrag, underkode FFFN. Området har i dag formål som fiske, ferdsel, natur og friluftsliv og dette er en bruk som har

tradisjonell tilhørighet i området. Vi har tidligere i høringsprosessen utførlig beskrevet hva tradisjonell bruk av området innebærer. Hortavær har naturverdier av regional og nasjonal verdi ut over de spesifikke verneområdegrensene.

Vi ser at plantema knyttet til taretrålingsfrie områder er utelatt. Vi ber om at planarbeidet følger bestillingen fra Leka kommunestyre om også å hensynta dette (se kommentarer under overskriften «Tareutredning»). Taretrålingsfrie områder kan inntas som en del av 6800, eksempelvis 6800 (FFFN v2) som innehar tilsvarende retningslinjer som for FFFN, men med forbud mot taretråling. Eller etableres som en egen 6001 (v4) unntatt akvakultur og taretråling.

Vi foreslår at en eller flere arealkoder som utelukker tarehøsting klargjøres i planverket uavhengig av beslutning knyttet til om man skal ta med arealer eller ikke på det nåværende tidspunkt.

Vi ber om at det for beskrivelse av arealkode Fiske (6300) VFI spesifiseres at «Akvakultur er ikke tillatt» slik at man kan få avklart og dempet dette konfliktområdet framover.

Tareutredning

Flere kommuner, deriblant Leka kommune har bestilt oppfølging av taretrålingsfrie områder i planverket. Ref. Leka kommunestyre sak 73/18 med følgende vedtak:

- «1. Planen skal på en balansert måte sikre særlig viktige områder for næringsutnyttelse, ferdsel, friluftsliv, vern av natur og kulturminner.*
- 2. Planen skal framstille sårbare områder mht. å regulere framtidig taretråling»*

Planverket leverer ikke i henhold til bestillingen. Dette har også ført til at kommunene Åfjord og Ørlandet har meldt seg ut av plansamarbeidet.

Vi oppfatter tareutredningen som følger som vedlegg til planen, som en ensidig presentasjon der man forsøker å finne mest mulig argumenter som taler for at taretråling er ufarlig for omgivelser og miljø. Vi er av den oppfatning at utredningen bør søke å være mer balansert ved innhenting av fakta forskningsinformasjon og lokal kunnskap. Her har man åpenbart utelukket informasjon som taler mot taretråling.

Ett bransjeledende internasjonalt selskap får komme med eget tilpasset informasjonsvedlegg på 3,5 sider til utredningen. Slik form for ensidig spisset firmainformasjon/firmapresentasjon hører ikke hjemme i en utredning og det forventes at utredningen baseres på et mer nøytralt kunnskapsunderlag.

Det understrekes i plandokumentene at man ikke anbefaler/ønsker å ta inn plantema knyttet til trålingsfrie områder fordi fiskeridirektoratet har fått instruks om å komme med innsigelser på dette.

Det ble forespurt om dokumentasjon på denne instruksjonen fra oss allerede 7. juli 2021. Først 14. September 2021 får vi tilsendt slik informasjon gjennom kopi av en bekreftelse gitt av Fiskeridirektoratet region Midt datert 10. Juli. Følgende sitat fra e-posten:

«Fiskeridirektoratet viser til møte 23.3.2021 om kystsoneplan Namdal.

Fiskeridirektoratet sin policy er å vurdere å fremme innsigelse i saker der store områder i plan foreslås unntatt fra taretråling – områder ut over gjeldende forskrift for regulering av taretråling. Dette gjelder spesielt i planer der større områder ønskes unntatt fra taretråling

og uten at det er gjort en konkret vurdering av behovet for og hensynet bak unntaket for det enkelte område som ønskes unntatt.

For Kystsoneplan Namdal er dette en vurdering Fiskeridirektoratet gjør når vi får planen til høring. Dette ble formidlet prosjektleder i møte 23.3.2021.»

Dette er fortsatt ikke relatert til noen «Instruks», men snarere en intern «policy» i fiskeridirektoratet. Vi har fortsatt ikke fått tilbakemelding på hvor en eventuell «instruks» skal ha kommet fra.

Vi mener at det er positivt at det nå er bekreftet at **Fiskeridirektoratet gjennom sin «policy» faktisk ikke har til hensikt å blokkere arealplaner der man begrunner mindre og mellomstore taretrålingsfrie arealer.** Det betyr at man kan sikre vesentlig av de områder som er rapportert inn til prosjektet eksempelvis gjennom notatet fra arbeidsgruppen i kommunene. Disse områdene utgjør en liten prosentandel av det totale planområdet.

Kommunal- og moderniseringsdepartement underbygger også kommunens rett til å regulere taretråling gjennom sin «Veileder - Planlegging i sjøområdene» fra mai 2020:

«Det er ikke eget underformål for høsting av tang og tare i kart- og planforskriften. Det er mulig å bruke hovedformålet bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone som i prinsippet åpner opp for alle typer tiltak. Som en viltlevende marin ressurs vil uttak av tare i prinsippet også kunne vises som arealformålet fiske.

Ordlyden «bruk og vern» av sjø og vassdrag er vid, og åpner for at kommunene ut fra vernehensyn kan gi bestemmelser om forbud mot tarehøsting i et konkret område, så lenge kommunene har et saklig behov og bestemmelsene er innenfor lovens formål.

Avsetting av for eksempel naturområde i sjø må begrunnes ut fra konkrete forhold som hensyn til kartlagte naturtyper, sjøfuglområder og gyteområder av stor verdi. Etter plan og bygningsloven § 11-11 nr. 3 kan kommunen vedta bestemmelser om bruk og vern av vannflate, vannsøyle og bunn, og dermed kan det gis bestemmelser om at taretråling ikke er tillatt innenfor slike områder. Tilsvarende kan kommunen utarbeide reguleringsplan for viktige naturområder i sjø.»

Vi ber derved om at planprosjektet inntar de innrapporterte og vurderte områdene fra kommunene i planverket, derav området innmeldt ved Hortavær. Det bør ikke være komplisert å utarbeide en betryggende faglig forankret argumentasjon for hvorfor disse områdene må avsettes til riktig formål i planverket – slik argumentasjon er også presentert tidligere og i en viss grad utarbeidet av kommunene gjennom eget notat, som dessverre ikke er vedlagt denne høringen. Å ivareta trålingsfrie områder er også i tråd med vedtaket i Leka kommunestyre.

[Begrunnelse for at grunne-området ved Hortavær må settes av med arealkode som forbyr taretråling](#)

Hortavær er et spesielt grunne-område langt ute i havet, ca. 10 km fra hovedøya Leka. Øygruppen ligger slik spesielt til at enkelte landlige arter ikke finnes der. Grunne-området består av ca. 75 kvadratkilometer med sjøareal inklusive øyer, holmer, skjær og grunne-områder. Det er store dybdeområder rundt Hortavær i flere kilometer mot land, noe som isolerer platået.

Kjerneøygruppen i Horta er fredet som fugle- og naturvernområder, samt har status som Ramsar våtmarksområde. Området har hatt et spesielt rikt fugleliv og det er tradisjonelt drevet med ærfuglrøkt, lik tradisjonene lenger nord på Helgelandskysten. Her følger punktvis argumenter for hvorfor arealer rundt Hortavær må settes av som taretrålingsfrie:

- Ny kystsonenplan skal være økosystembasert. Dette betyr at viktige områder må hensyntas slik at tareforekomstene får fullstendige utviklingsløp. Fullstendig utviklingsløp for tareskogen er estimert til 10 år før høsting. Førrige og dagens tareforskrift sikrer ikke en slik økosystembasert forvaltning som trengs i Hortavær, men en høsting mange år før økosystemene er gjenopprettet.
- Tarehøstingen foregår tett inntil hvileplasser for skarv og andre sjøfugler, samt inntil hekkeholmer for sjøfugl. Spesielt utsatt er de holmene som ligger i yttergrensen til verneområdet. Sør i Horta har vi to hvileplasser for Skarv, begge har navnet «Skarvflesa».
- Vi ser av sporlogger (AIS) at lastebåt legges tett inn mot verneområde, som oftest i Kleppråsa ved øygruppen Kleppan som er en «kile» opp i verneområdet. Det tråles helt i grensene til verneområdene i Hortavær og i hekketiden for sjøfugl. Konsekvensene er at verneverdiene forringes på grunn av forstyrrelser av fuglelivet og at næringsgrunnlag og økologisk balanse tett ved verneområdet påvirkes.
- Vi ser av sporlogger (AIS) at trålerne tar raskeste veg ut til trålingsområdet, ofte går dette gjennom verneområdene. Vi ser spesielt mye trafikk i fuglefredningsområdet, men også gjennom naturvernområdene. Riktignok går denne trafikken gjennom merket farled, men den er ikke forenelig med tradisjonell trafikkintensitet og avvikling i området. Trafikken foregår til alle døgnets tider, om kveld/natt gjerne med lyskastere. Aktiviteten er forstyrrende både for mennesker og dyr.
- Høstingen gjøres i randsonene til råsene og gyteområdene i Hortavær. Dette er naturlige områder der yngel og småfisk etter gyting vil søke beskyttelse. Disse tareområdene skulle etter hvert bli oppvekstområdet for en del av denne fisken. Når områdene høstes nært gyteområdene er det fare for at dette påvirker bestandene, men dette har man lite eller ingen forskning på. Spesielt sårbart vil det være i et isolert område langt ute i havet slik som Hortavær er.
- Vi har gjennom flere sesonger observert at taretrålerne startet tråling tidlig i hekkesesongen. Nå sist i Hortavær i begynnelsen av mai 2021 der de legger større lastebåt tett inntil verneområdet, samt tråler inn mot øyene og verneområdene. Denne aktiviteten med en økt trafikkintensitet, motorstøy, klanking fra trål og omlasting mv. er til sterk ulempe for fuglelivet i området. Vi observerer at ærfuglen trekker inn seinere og unngår områdene så lenge denne trafikken pågår. Dette er også i tråd med gammel kunnskap om båttrafikk og støy knyttet til ærfugl og ærfuglrøkt.
- Det eksisterer bilder fra Hortavær tatt med ROV etter taretråling som viser merkene som trålgrindene setter i havbunnen. Dersom dette er realiteten kan det også være sannsynlig at selve trålingen skader bunn, bunndyr, hjemselområder mv. Så lenge bunnen er slett er det ingen fare for metall-trålen i seg selv, men den vil likevel kunne gjøre uopprettelige skader. I ujevne områder vil trålen kunne slette til/kultivere bunnen vekk fra opprinnelig status og

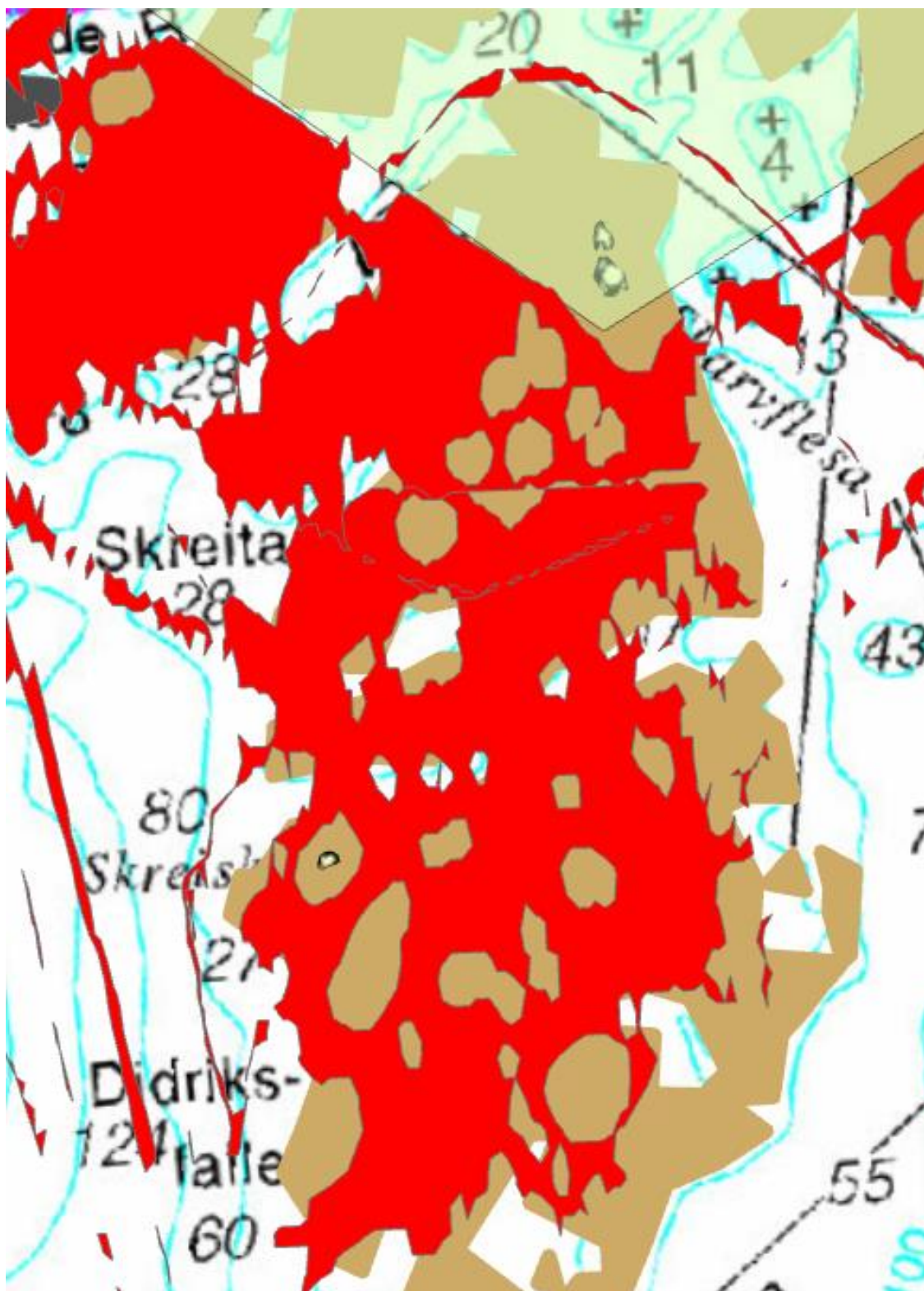
funksjon.

Bilde gjengitt med tillatelse av Norges Miljøvernforbund. Undervannsfilmning med ROV ble gjort etter tarehøsting 2016. Bildene er tatt fra samme området som det vises høstingsomfang fra i kartutsnittet nedenfor.

- Vi ser at høstingsflatene gjennom trålingen samstemmer godt med de modelleringer som er foretatt av myndighetene på tareforekomster. Imidlertid ser vi også at det er en ekstensiv rovdrift av forekomstene i området, da høsting foregår i stort sett hele forekomstene innenfor hver trålingssonene.

Høstingen over noen 5-årsperioder vil rydde ut stort sett all større og eldre tareforekomster i området og at man får overvekt av yngre tare i et større tvangskultivert homogent område. Dette betyr igjen at tilvekst av arter ikke finner sted på normalt vis og at vi får en monokultur med lav artsrikdom over et større område. Hortavær er som et isolert platå langt ute i havet og omfattende høsting av tare her, vil derfor kunne gi uopprettelige skader da det ikke bare berører store deler av tareforekomstene, men også andre arter som sjøfugl, fisk, sel, gyteområder og oppvekstområder for fisk med videre.

Kartutsnittet viser høsting av et større areal rett sør for verneområdegrensene i Hortavær i 2016 og 2017. Brunt indikerer beregnede tareforekomster, rødt viser tilnærmet området som er høstet. Området med modellert forekomst er på 1,7 km², at forekomsten er modellert betyr at den ikke er bekreftet men beregnet ut ifra spesielle parametre i egne beregningsverktøy. Høstet areal er i dette tilfellet på ca. 1 km². **Altså ble nesten 59 % av arealet i forekomsten høstet** om vi skal stole på modellert taremengde. Legg også merke til hvordan høstingen legges provoserende tett opp til verneområdegrensene.

- I Fiskeridirektoratets oppsummeringer av taretråling i Norge sies det at man bare tråler omtrent 6% av stående tare på en 5-årssyklus. Vi finner at dette tallet blir misvisende av flere grunner. For det første høstes påfølgende høstefelt ofte året etter eller det andre året etter at ett felt er høstet, dernest vil høstingsvolumet på et område som Hortavær, måtte vurderes på en annen måte fordi området er isolert ute i havet med større avstand til naboforekomster av tare. Våre estimater tilsier at det på en 5-årsperiode i Hortavær høstes tilnærmet 15-20% av all stående tare, ikke 6%. Dette er et vesentlig høyere tall enn det fiskeridirektoratet og bransjen selv hevder. Hadde ikke verneområdet som en kjerne i platået eksistert, ville dette tallet trolig ha vært vesentlig større, kanskje opp mot 40-50 %.

Vi kan også tillegge at man i slik beregning bør bruke 10-årsintervall som er det egentlig tilvekstintervallet for tare om tareskogen skal være helt artsmessig gjenoppbygd. Da vil de virkelige tallene se langt verre ut. Dette fordi flere høstingssoner høstes to ganger på en tiårsperiode samt at alle tilgrensende høstingssoner da vil være høstet minimum en gang.

Prøveflatene som man opererer med i Havforskningsinstituttets forskning er heller ikke nødvendigvis representative for arealet i Hortavær og forskningsresultatet kan derfor ha varierende og ulik sammenligningsverdi.

Høstingen er omfattende og store sammenhengende tareområder innen regionale avgrensede/isolerte grunne-områder høstes. Stor høstingsgrad på et isolert område som dette, øker faren for at det lokale økosystemet bryter sammen.

Dette endrer dynamikken i økosystemet lokalt i en større grad enn om dette hadde vært store sammenhengende områder med tare.

Man må huske at her er det ikke snakk om å fiske opp en art som straks svømmer tilbake eller beveger seg på nytt inni området. Taren bruker mange år på å reetablere seg og gi samme funksjonsrike standard som før høstingen. I mellomtiden må andre arter som beveger seg fort finne andre områder, i noen tilfeller opptil en nautisk mil nord eller sør. I noen tilfeller andre steder enn i Hortavær. Arter som ikke har stor aksjonsradius vil slite med å etablere seg andre steder, samt med å re-etablere seg tilbake på opprinnelig sted senere.

Konsekvensene vet vi lite om ennå, men med nåværende høstingssyklus og høstingsintensitet er det fare for store ødeleggelser av økologien i området innen 10-20 år. Å rette opp skaden vil ta ytterligere tiår, om den da i det hele tatt lar seg rette innen vår generasjon.

Taretråling omfatter altså mulig skade i vår nære natur som ikke nødvendigvis er reversibel (selv om dette påstås). Tråling medfører lokale monokulturarealer (regelmessig tråling på så korte intervaller som 4-5 år på samme område, reduserer artsmangfoldet lokalt), samt havbunnødeleggelser når trålen slepes over havbunnen. Slike ødeleggelser kan ta tiår å reversere om det i det hele tatt er mulig.

Vi ser nå at taretråling gjøres på, etter vår mening, en uforsvarlig måte og at selve råstoffuttaket kan ødelegge for det biologiske mangfoldet i området.

I planen savner vi en analyse av faktisk høstede områder i planområdet for å se om det kan være isolerte områder slik som Hortavær som faktisk overhøstes. Slike lokale analyser gjøres ikke av Fiskeridirektoratet. Vi peker her på svakheter i forvaltningsmodellen som gjør at vi for noen spesielt utvalgte områder må foreta egne vurdering innenfor planområdet.

- Vi ser en klar tendens til at taretråleren tråler helt inntil og i noen tilfeller over vernegrensene. Slik høsting er etter vår vurdering et klart brudd på verneforskriftene og føre-var prinsipper i naturmangfoldloven og er med på å skade verneområdene og de naturlige tilgrensede områdene. I juni 2021 ble selskapet Dupont Nutrition Norge AS politianmeldt for å ha trålet innenfor vernegrensen i Sklinna, samt for å ha brutt forbud mot ferdsel i fredet sjøområde. Saken er ennå til behandling hos politiet og Fiskeridirektoratet har varslet inndragning av fangst og mulig straffereaksjon etter sitt lovverk.
En rask og enkel løsning hadde vært å legge inn en rikelig buffersone fra vernegrensene under tråling, men det bistår altså ikke bransjen frivillig med. Fiskeridirektoratet ønsker heller ikke å hensynte dette. Det kan være at arbeidsmengden med å hensynte plukk områder eller spredte områder er noe som bransjen og direktoratet ikke ønsker å ta fordi det kompliserer den praktiske uthenting av råstoff samt medfører at selve kontrolloppgaven må tas mer alvorlig. Et eksempel er overtredelsen i Sklinna, der taretrålerne ikke selv meldte fra om avvik og der Fiskeridirektoratet heller ikke oppdaget dette eller gjorde noe med saken før de ble varslet av privatpersoner og media. Det er stor sannsynlighet for at vi har flere slike uoppdagede brudd med høstingsforskrifter og verneforskrifter.

Fiskeridirektoratet burde foreta analyser på eventuelle brudd på verneforskrifter og høstingsforskriftene, men dette ser ikke ut til å bli foretatt. Vi vet det eksisterer brudd!
Den riktige løsningen for Hortavær vil være å forby taretråling på selve Horta-plataet.

- Vi har eksempler på at taretrålingsnæringen starter taretråling i Hortavær tidlig i mai, altså i begynnelsen av hekketiden for ærfugl. Intens trålingsaktivitet ble eksempelvis foretatt vest i Hortavær mai 2021 med flere trålere i aktivitet inn mot øyene og verneområdet, inklusive naturvernområdet. Aktiviteten medførte økt trafikk, motordur, lys og støy i en periode vi er avhengig av stillhet når ærfuglen normalt skal trekke mot øyene (land) for å finne reiringsplasser.
Gamle tradisjoner tilsier at det avkreves en ekstrem form for forsiktighet og stillhet i denne perioden av de som ferdes i egg- og dunværet. Forskning viser også at ærfugl skremmes av båttrafikk. Selv om det ikke eksisterer eksakt forskning rundt denne konkrete typen tråleaktivitet er det sterke indikasjoner på at denne typen intens trafikk er skadelig.

Tradisjonelt har det blant lokalbefolkningen vært en akseptert selvjustis rundt dette med ro og stillhet i denne perioden gjennom hundrevis av år, erfaringskunnskap som av tredjepart ignoreres fullstendig. Dette er kunnskap som Fiskeridirektoratet ikke hensyntar gjennom tareforvaltningen og havressursloven, men som er av høy regional og lokal viktighet for området og oss som grunneiere.

- Det har gjennom flere år fra taretrålingens lastebåter vært sluppet det svært giftige og mulig kreftfremkallende stoffet formaldehyd i spillvann i våre sjøområder, sannsynligvis også innenfor verneområder som i/ved Hortavær. Denne aktiviteten er muligens nå avsluttet etter dette ble oppdaget gjennom kontroll av kystvakta, samt påfølgende krav fra myndighetene. Når slikt foregår over flere år viser dette et fravær av respekt for norsk miljøforvaltning samt fravær på miljøbevissthet ved bransjens egne produksjonsprosesser.
- Taretråling bidrar med forurensning og belastning nært verneområder og grunneierområder i form av utslipp til sjø/luft, støybelastning (motordur, klanking med grabber og trålegrinder), økt trafikkintensitet og lyssetting med lyskastere.
- Ved å sette av taretrålingsfrie områder vil vi kunne bygge opp en sammenhengende sterk og godt utviklet tareskog med en artsrikdom som er normal. Vi skal ikke se bort fra at denne vil kunne være mer motstandsdyktig mot en eventuell framtidig kråkebolleinvasjon enn yngre planter i høstede områder. Forskning viser at ulike typer kråkeboller har ulik beiting på epifytter (organismer som vokser på taren) kontra taren selv. Det kan være at homogene unge tareskogbestander er mindre motstandsdyktige mot bla. nedbeiting av kråkeboller enn eldre heterogene bestander. Dette er tema vi har for lite kunnskap om per i dag, og som det trengs mer forskning på. Dette betyr at vi også må verne om de eldre bestandene av tare.

Se ut over dette vårt vedlegg med relevante uttrekk fra fagmiljø og forskning knyttet til tare og sjøfugl.

Konsekvensutredning og ROS-analyse, «Horta nord»

Vi tar i dette punktet for oss kun KU knyttet til akvakulturlokalitet «**Horta nord**» i Leka, s. 90 -100 da det er dette området som direkte berører oss som grunneiere og rettighetshavere i Leka kommune. Flere av kommentarene under er ut over dette også aktuelle problemstillinger for vurdering i øvrige konsekvensutredninger.

Vi er bekymret for manglende kvalitet og omfang av Konsekvensutredningen. Det bør for «Horta nord» gjøres en langt grundigere, dypere analyse og vurdering. Vi foreslår at dette gjøres av en uhildet ekstern aktør utenfor kystsoneplanprosjektet, eks. NINA.

KU vektlegger i liten grad sentrale tema relevante for et oppdrettsanlegg så nært et verneområde, fritidsboliger og kulturmiljø som et egg- og dunvær er. Her mangler viktige vurderinger og vi går her igjennom noen punkter som vi åpenbart ser har svakheter eller mangler helt:

1. Lydforurensning/støy. Anlegg med 24/7 aggregatdrift vil generere støy inn mot verneområde, hekkplasser og ikke minst grunneiere og deres fritidsboliger. Vi opplever allerede vesentlig støy fra lokalitet Steinsflesa (Mowi) og noe fra lokalitet Kvingra (MNH). Støyen oppleves som en konstant båtdunder fra en større båt, deler av døgnet. Et anlegg ved Horta Nord vil bli vesentlig nærmere bebyggelse enn de øvrige anleggene og derfor kunne være mer støykrevende.

Det står anført i planbeskrivelsen at

«visuell påvirkning og støypåvirkning på land også skal hensyntas».

Vi ser ikke at det er foretatt noen slike vurderinger i KU, der slike forhold er kommentert ganske flåsete som *«noen vil oppfatte det negativt å se et oppdrettsanlegg»* som eneste vurdering. Dette er ikke en tilstrekkelig faglig vurdering!

2. Visuell forurensning. Anlegget blir liggende i utsiktsområde nordvest der man får solnedgangen som utsiktspunkt fra bolighus/ferieboliger. «Høy 3-etasjes for-flåte i solnedgang» er ikke et visuelt preg man ønsker området skal forbindes med. Ny teknologiutvikling i bransjen tilsier større og høyere anlegg og for-flåter og kan gi større ulemper enn det vi faktisk ser i dag. Det er klart at slike for-flåter ikke hører til eller passer inn i natur- og kulturmiljøet i Hortavær. I landskapet av 300 holmer, øyer og skjær er bare et fåtall av disse over 10 meter høyde. For-flåter på 5-10 meters høyder vil da kunne oppleves ruvende i landskapet. Hev-senk merder på opptil 20 meters høyde (selv om heving er en midlertidig prosess) vil ha stort visuelt inntrykk i landskapet. Vi ønsker ingen tilstander som i vindmøllediskusjonen på land der man opplever å få langt større dimensjonerte og ruvende anlegg enn det som har vært beskrevet og aktuelle tidligere. Visuelle verdier må vurderes i KU.
3. Lyssetting. Vi erfarer stor lysforurensning med slike anlegg, eksempelvis lyser anlegget på Steinsflesa opp som en stor hvitt opplyst kloss som vises mellom og over de lave øyene i landskapet. I tillegg kommer blinkende lys på alle markeringsbøyer. Ved akvakultur i «Horta nord» kan vi se for oss samme type utfordring. Lyssetting fra anlegg øst for Kvingra vises ikke i samme grad da for-flåten her er plassert øst for den høyeste øya i Hortavær. Her vises i hovedsak blinklysene på bøylene lengst sør.

Vurdering av lyssetting må foretas gjennom KU.

4. Oljeforurensning: Et lite utslipp av olje eller diesel vil kunne ha store konsekvenser da anlegg vil bli liggende tett opptil fugle- og naturvernområdene. Spesielt utsatt i hekkeperioden mellom mars og september. Det er ikke vurdert på sammenhenger på hvor mye olje/diesel som lagres i for-flåte og eventuelt hvor nærmeste beredskapslager for oljelenser og oljevernustyr finnes. Strømforhold i området vil sannsynligvis tilsi at utslipp fra anlegget kan gå rett inn i verneområdet.
Vurdering av oljeforurensning, strømretning fra anlegg og beredskap må gjøres gjennom KU.
5. Økt trafikkintensitet. Et anlegg i området vil føre til økt trafikkintensitet med båttrafikk. Dette gjelder både mindre oppsynsbåter for daglig oppsyn, men også regelmessige større for-båter, avlusningsbåter/lektere og øvrige servicebåter. KU vurderer ikke økt trafikkflyt i området og hvorvidt dette kan påvirke verneområdet negativt. Økt daglig trafikkavvikling direkte gjennom verneområdet er en sannsynlig konsekvens. Altså et aktivitetsnivå som aldri har vært i verneområdet tidligere, noensinne. Plassering av anlegget tilsier at slik gjennomfart kan bli en konsekvens. Økt trafikkavvikling vil sannsynligvis ha negativ effekt på flere sjøfuglearter, deriblant ærfuglen som også har en spesiell kulturhistorisk rolle i Hortavær. Spesielt vil dette påvirke ærfuglenes hekkeperiode og myting. Økt trafikk av servicebåter gjennom verneområdet vil gi større fare for utslipp eller ulykker.
Vurdering av økt trafikkintensitet gjennom verneområdet må gjøres gjennom KU.
6. KU diskuterer ikke den kulturhistoriske rollen Hortavær har som bærer av tradisjonell ærfuglørøkt og egg- og dunvær innebærer. Det mangler vurderinger knyttet til relevant forskning på dette. Ærfugl trenger spesiell ro i hekkeperioden og i myteperioden. Spesielt viktig er det med ro og stillhet den perioden fuglen trekker opp på øyene for å finne/etablere reirplasser. Dette er lokal kunnskap, men ærfugls negative reaksjon på båttrafikk finnes vurdert i egne forskningsrapporter, se vårt vedlagte kunnskapsgrunnlag.
7. Akvakulturarealet med fortøyningsareal ser ut til å overlape eller ligge tett opptil eksisterende registrert gyteområde for blant annet kysttorsk. Kysttorsk er særlig utrydningstruet.
Kystsoneplanen har et nedfelt mål om å ivareta viktige fiskeressurser. Det er anført i beskrivelsen til KU at *«Det er i vurderingene antatt at direkte overlapp mellom oppdrettsareal og gyteareal vil være negativt og nye lokaliteter er lagt slik at konflikt med gyteområder blir minst mulig»*.
Vi kan ikke se at dette hverken er diskutert eller hensyntatt i KU for «Horta nord».
Vi kan også tillegge av lokalkunnskap at de to råsene som av Fiskeridirektoratet er registrert som gytefelt, er forbundet med hverandre gjennom arealet mellom gytefeltene og videre øst-vest og er å anse som viktige fiskefelt i området. Denne siste sammenhengen er ikke inntegnet/registrert av fiskeridirektoratet, men lokalt kjent kunnskap. Se vårt kart der dette er inntegnet.
Et anlegg midt mellom de registrerte gyteområdene, vil altså ha langt større negativ konsekvens for flere gytefelt og sammenhenger i hele området, ikke bare det ene registrerte gytefeltet isolert.
8. Det er anført i KU at strømforhold i området ikke er kjent. Dette er ikke helt korrekt. Vi har fått opplyst av Midt-Norsk Havbruk AS at strømmålinger i området ble foretatt allerede i

mars-juni 2018. Selskapet har videre svart at de ikke ønsker å dele denne informasjonen med oss.

Strømforholdene kan medføre økte næringsstoffer ved øyene inne i verneområdet. Det er lite trolig at det vil bli foretatt MOM-B og MOM-C analyser innenfor verneområdet, disse er likevel en analyse på om oppdrettslaksen har det bra og ikke spesielt tilpasset måling av mindre uttynnet økning i utslippsverdier som kan påvirke øvrige omgivelser flere kilometer utenfor anlegget.

Vi anser det for stor sannsynlighet at anlegget vil øke den organiske belastningen og forurensningen på vannforekomsten i området inne i verneområdet.

Dette er ikke tilstrekkelig vektlagt eller analysert i KU. Reelle strømmålinger bør tilgjengeliggjøres som en del av KU.

9. Rett vest og nord for akvakulturlokaliteten er det registrert laksenotplasser. Dette er kjente steder hvor villaks står og trolig i vandrerruten for villaksen gjennom og forbi Horta. Se kartet i dette dokumentet som viser de laksenotområder vi har registrert i området. Gammel kjent plassering av nøter viser sannsynlig vandringsveg for Villaksen gjennom Hortavær. Selv om fiske med laksenot ikke er tillatt akkurat nå, kan dette igjen bli aktuelt på et senere tidspunkt. Tidligere laksefiske tilsier også at området utpreger seg med villaks. Laksenotplasser som ligger utenfor selve verneområdet, må markeres i kart og vurderes i KU. Videre ser vi ikke at det i KU er vurdert laksens vandringsmønster gjennom området.
10. I området for anlegg er det registrert en skjellsandlokalitet. Det er også ifølge Miljødirektoratets faktaark bekreftet at det er skjellsand i forekomsten, slik at dette ikke bare en ren modellering av naturtypen. Skjellsand kategoriseres som en viktig naturtype. Skjellsandområde har spesiell biologi med bla krepsdyr og skjell som ikke tåler slamtildekning så godt i tillegg til at selve forekomsten kan bli forurenset av slam fra anlegget. Her er utsnitt fra Miljødirektoratets rapport «nasjonal kartlegging – kyst 2019» som sier følgende:

«Skjellsand er et habitat som ofte er rikt på bløtbunnsfauna, og fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. Større krepsdyr benytter skjellsandbankene til parringsplasser og ved skallskifte, i tillegg til at de finner mat her. Skjellsand regnes som en ikke-fornybar ressurs i et menneskelig tidsperspektiv.»

Det er naturlig å se denne skjellsandforekomsten som en del av gyteområdet, herunder det vi tidligere har nevnt at gyte- og oppvekstområdet er større enn det som er registrert hos Fiskeridirektoratet (kjent lokalkunnskap). Skjellsandforekomsten er ikke vurdert videre i KU, men har vesentlig betydning. Vi registrerer at planprosjektet mener skjellsandforekomster er artsfattige og muligens derfor ikke skal vektlegges. Vi kan tillegge at det at en naturtype er artsfattig, ikke nødvendigvis betyr at naturtypen er uviktig for de artene som likevel eksisterer her. Den kan nettopp for disse artene være eneste gyte-, etablerings- og oppvekstområde.

11. I umiddelbar nærhet av området er det større hekke- og hvilelokaliteter for skarv. Her kan nevnes holmen Legeren (hekkelokalitet, 3 km) og holmen Vegflesa (hvilelokalitet, 3,5 km). På Legeren har det hekket skarv i flere år. Skarv er kjent som en utfordring for oppdrettsnæringa og det er tidvis søkt om fellingstillatelse på denne sjøfuglen. Etablering av akvakultur såpass

nært skarvekolonier i verneområder, er derfor en dårlig kombinasjon. KU mangler vurderinger rundt dette.

12. Utfordringer med produksjonsprosessene i nærliggende oppdrettsanlegg. Vi viser til at Mattilsynet flere ganger har stoppet søknader om utvidelser i nærmeste anlegg øst for Hortavær, Kvingra. Grunnen skyldes utfordringer med å holde lusetall nede, samt utfordringer med tilfredsstillende oppsamling av dødfisk ved anlegget. Selskapet som driver anlegget opplyser til Mattilsynet at de tidvis har værutfordringer med å komme ut til anlegget. «Horta nord» ligger enda lengre ut i havet. Dette viser at produksjon i et slikt utsatt område fort kan bli skadelidende på grunn av naturlig begrensninger som vær og vind. Det kan også nevnes at det er en nylig stor rømming av laks fra anlegg i produksjonsområdet - rømming i Lekafjorden i august 2021 med ca. 39.000 oppdrettslaks, ref. <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Nyheter/2021/rommingsomfanget-avklart-hos-midt-norsk-havbruk>
- Dette er en av de største enkeltrømmingene siden rømning i Bindal lenger nord i 2019. Dette er eksempler som kan få enda større konsekvenser ved etablering av «Horta nord» og vurderinger som er fraværende i KU.

Ettersom planprosjektet har valgt å putte flere viktige selvstendige tema i ett punkt «*Landskap, estetikk og støy, bosetting og fritidsbebyggelse*», mener vi dette punktet etter tilleggsinformasjonen ovenfor må klassifiseres som «*rødt - stor negativ konsekvens*».

Området overlapper i tillegg registrert gytefelt som etter planverket skal unngås. I tillegg er dette gyte- og oppvekstområde vesentlig større enn det som vises gjennom Fiskeridirektoratets kartlegging (lokal kunnskap). Dette må tilsies en klassifisering som «*rødt - stor negativ konsekvens*».

Vi minner for øvrig om at det i planbeskrivelsen er uttrykt at «lokalkunnskap» også inngår som andre kilder som skal ligge til grunn for KU. KU i planutkastet inneholder ingen slike vurderinger og det er heller ikke tatt kontakt med grunneiere som kjenner området lokalt.

Plankartet

Plankartet ivaretar i svært liten grad de momenter vi tidligere har bemerket og inntegnet gjennom forslag til plankart, deriblant egen FFFN sone som dekker hortaplatået rundt dagens verneområde i Hortavær.

Vi ser at planen har mangler på følgende tema:

- FFFN-område rundt Hortavær natur- og fuglefredningsområde, som dekker selve høydeplatået i havet.
- Taretrålingsfrie områder.
- Laksenotplasser i sjø. Disse må klassifiseres som fiskeplasser og antyder i tillegg vandringsmønster/fokusområder for villaksen i området.
- Flere felt for reketråling (VFI) mangler, deriblant feltet nord for øya Kvingra og feltet Øst for Kvingra.
- Mangler ved gyte-felt og fiskeplasser. Hele Hortavær-platået er også registrert i Fiskeridirektoratets kartjenester som et sammenhengende beite- og oppvekstområde for sei, rognkjeks, torsk, lyr og kveite.

Vi ber om at disse tas med i planverket og innmeldte laksenotplasser hensyntas i KU for «Horta nord».

Ellers vil vi bemerke at planen har satt av vesentlig større areal for akvakulturanlegg (VKA) ved Kvingra enn arealbruken tilsier i dag. Vi ber om at arealet inntegnes øst for øya og i henhold til område avsatt som akvakultur gjennom tidligere søknad. Det er ingen grunn til at området skal blåses opp til å omfatte område over og vest for vår eiendom, øya Kvingra. Skal det være noen utviding her vil den i så fall naturlig gå østover. Vi har heller ikke registrert at det er meldt om behov for større areal av andre i planprosessen.

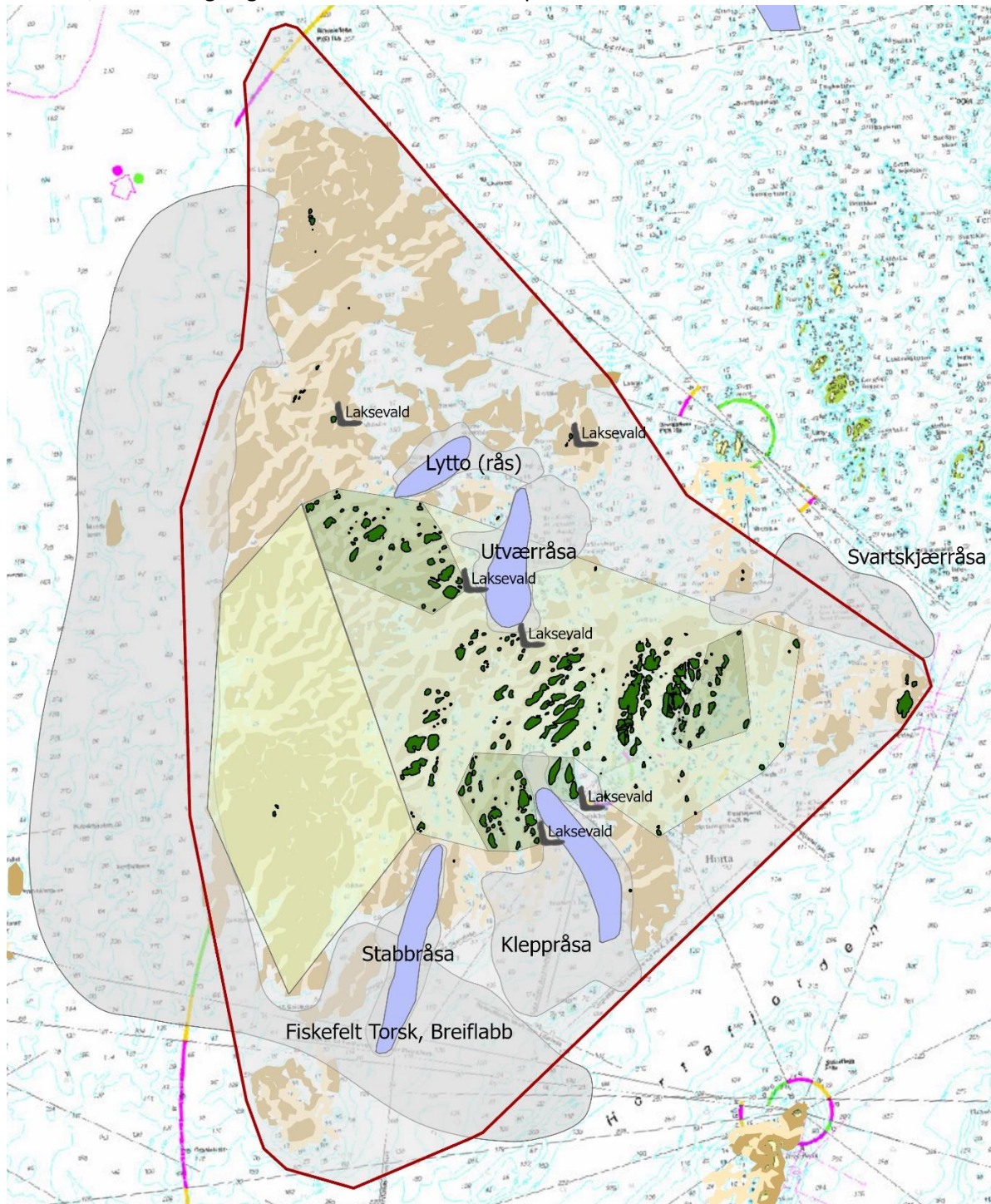
Vi ber om at grensen for VKA flyttes rett øst om øya Kvingra slik at det samstemmer med dagens bruk og ikke bryter med våre strand- og tilflottsrettigheter.

Vedlagt finnes temakart med arealfordelinger slik vi kjenner de i Hortavær. Vi har blant annet innregistrert kjente laksenotplasser og de tradisjonelle råsene som er kjent blant lokalbefolkningen/grunneierne. Disse råsene går noe ut over de registreringene Fiskeridirektoratet har foretatt. Vi har her også et ekstra område som Fiskeridirektoratet tydeligvis ikke har fått med seg – Svartskjærråsa. Det er altså flere fiske- og gytefelt i Hortavær enn det direktoratet har registrert i sine systemer, og med større utstrekning. Disse må oppdateres i plankartet.

Dersom det viser seg at areal typer faktisk ikke kan overlape hverandre, men klippes mot hverandre ønsker vi å involveres når klipping/inndelinger/prioriteringer skal foretas.

Temakart/arealinndelinger for Hortavær

Dette kartet viser planområdet Hortavær med inntegnet kjente arealinndelinger lokalt, samt med vårt forslag på arealkoder etter ny plan. Vi ser dette medfører en viss overlapp av arealkoder som må avklares, men ser ingen grunn til at det skal være et problem.

Rød linje = ytre markering av arealkode 6800 (FFFN) eller 6800 (FFFN v2)
Lilla felt = Fiskeridirektoratets registreringer av gytefelt, fisk. Arealkode 6300 (VFI).

Gråe/mørkegråe felt = Gytefelt/fiskeområder/laksevald. Arealkode 6300 (VFI)

Grønne gjennomsiktige felt = verneområder, lengst vest mulig supplerende vern

Mørkegrønn = Øyer, holmer og skjær
Lysebrunt = Skjellsandforekomster

Mørkebrunt = Tareforekomster

Rettigheter

Vi vil påpeke at vi som grunneiere i Hortavær har opparbeidet rettigheter over tid og gjennom lokal og tradisjonell bruk av området mellom øyer, holmer og skjær i grunne-området. Dette betyr at det ikke uten videre er rett frem å sette av sjøområdene mellom disse til generelle formål i sjøsone.

Når det gjelder den allmenne kjente eiendomsretten, så vil vi påpeke at det i Hortavære mangler tilstrekkelig detaljert dybdekartlegging som offentlige data. Privat eiendomsrett til 2 m dybde samt marbakkeprinsippet medfører at store arealer i området automatisk omfattes av privat eiendomsrett. **Vi ber om at detaljerte dybdedata for området tilgjengeliggjøres slik at eierforholdene kan klargjøres.**

Statistikk og fordeling av de ulike arealkoder

Det eksisterer ingen oppsummering i planverket på prosentvis fordeling av avsatt sjøareal for hver kommune på de ulike arealkoder. Vi mener at det bør lages en slik oversikt.

Dette vil også kunne synliggjøre om det er plantema/arealkoder som mangler eller er unormalt underrepresentert eller overrepresentert i planverket.

Videre saksgang

Vi er gjennom kontakt med Namdal regionråd blitt informert at Kystsoneplanen vil gjennomgå en 2. høringsrunde etter denne 1. høringsrunden, før en eventuell endelig behandling i de respektive kommunestyre. Vi vil også engasjere oss i neste høringsrunde.

Med hilsen,

Sigbjørg Ulriksen
Styreleder,
Hortavær velforening

Bjørnar Sæternes
Saksbehandler,
Styremedlem, Hortavær velforening

Kopi:

Leka kommune

Statsforvalteren i Trøndelag, planavdelingen

Vedlegg:

- E-post fra fiskeridirektoratet datert 10.07.2021 med presisering vedrørende taretråling.
- Oppsummert kunnskapsgrunnlag knyttet til faremomenter med taretråling.
- Informasjonsark med referanser til forskning rundt taretråling.